

STYRDOKUMENT

Plan för avfall och kretslopp

Beslutad när	
Beslutad av	
Diarienummer	KSKF/2021:206
Ersätter	KSKF/2017:291
Gäller för	Samtliga nämnder och bolag
Gäller fr o m	2023-01-01
Gäller t o m	2027-12-31
Dokumentansvarig	Miljö- och samhällsbyggnadsdirektören
Uppföljning	Årligen till Kommunstyrelsen

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett visst område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade. Om det ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska det beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer samt vara tidsbegränsad. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policys ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan vara tidsbegränsade eller ej tidsbegränsade. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Innehåll

1. Ämnesområde och bakgrund	3
1.1 Syfte med avfallsplanering	4
1.2 Organisation och ansvar	5
1.3 Projektorganisation	6
2. Kommunkoncernens plan för avfall och kretslopp	7
2.1 Visionen om ett cirkulärt Eskilstuna	7
2.2 Övergripande mål	7
2.3 Förbättringsområden och framtagande av mål	7
2.4 Målområden, mål och delmål	9
2.5 Målområde 1 Förebygga och minimera avfall	10
2.6 Målområde 2 Återbruka	11
2.7 Målområde 3 Återvinna	13
2.8 Målområde 4 Energiutvinna	14
2.9 Målområde 5 Deponera	15
2.10 Målområde 6 Lätt att göra rätt	15
3. Styrning, genomförande och uppföljning	17
4. Ekonomiska konsekvenser av avfallsplanens åtgärder	18
5. Förhållande till redan fattade politiska beslut	18

BILAGOR

Bilaga 1 Sammanställning av åtgärder

Bilaga 2 Uppföljning av mål i föregående avfallsplan 2018-2022

Bilaga 3 Nuvarande avfallshantering och framtida behov

Bilaga 4 Kommunala styrmedel

Bilaga 5 Nedlagda avfallsupplag

Bilaga 6 Anläggningar för återvinning eller bortskaffande av avfall

Bilaga 7 Lagstiftning och mål

Bilaga 8 Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) av avfallsplan

1. Ämnesområde och bakgrund

Eskilstuna ska vara en förebild inom klimat- och miljöarbete tillsammans med invånare, företag och organisationer. Här är det enkelt att leva klimatsmart och ha en medveten livsstil. I Eskilstuna är det lätt att göra rätt.

De senaste tio åren har den totala mängden avfall i Eskilstuna pendlat mellan 400 och 500 kg¹ per person och år. För 100 år sedan var samma siffra cirka 30 kg. Mängden avfall hänger intimt ihop med dagens slit- och slängsamhälle där Sveriges invånare lever som om de har tillgång till fyra jordklot. En ohållbar produktion och konsumtion bidrar till ett överuttag av ändliga naturresurser, orsakar klimatutsläpp och vattenbrist, men också förlust av biologisk mångfald. För att klara utmaningarna krävs nya lösningar och nya sätt att se på råvara, produktion, konsumtion och avfall.

Eskilstuna kommun behöver, liksom resterande delar av världen, ställa om till en cirkulär ekonomi (bild 1). Det innebär att sluta se avfall som det sista steget i en produkts liv och i stället återbruka, reparera, renovera produkten eller återvinna material i ny produktion. Än viktigare är att förändra beteenden och attityder kring konsumtion för att förebygga uppkomsten av avfall. Det bästa avfallet är det avfall som aldrig uppstår. Därför har Eskilstuna skrivit under deklARATIONEN för Cirkulära Städer i Europa² med ambitionen att gå före i grön omställning och sprida goda exempel.

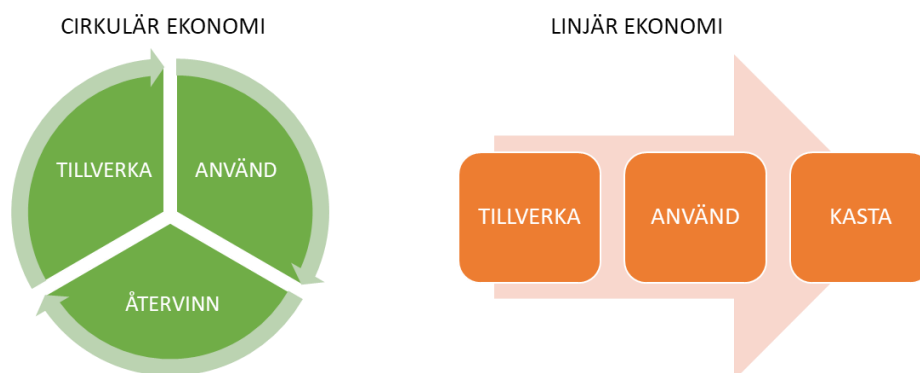

Bild 1. Förenklad illustration av en cirkulär respektive linjär ekonomi.

Eskilstuna har länge arbetat med nollvision mot avfall och har sedan år tillbaka fastighetsnära insamling för olika avfallsfraktioner. Under senaste året har textilier tillkommit. ReTuna Återbruksgalleria har utvecklats vidare som handelsplats och mötesplats för en cirkulär ekonomi. Här bor numera CirkuLäran, förskolans idéverkstad för pedagogiskt återbruk. Här valde också ett storföretag att utveckla sin cirkulära resa. Det är ingen slump att

¹ Kolada <https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren/>

² <https://circularcitiesdeclaration.eu/>

Eskilstuna utnämns som en av världens 15 grönaste städer³, erhållit Blåslampan⁴ eller benämns som världens återbrukshuvudstad⁵.

I den gemensamma planen för år 2023 till 2027 presenteras målområden och åtgärder för att öka takten och nå visionen om ett cirkulärt Eskilstuna.

Denna plan utgör Eskilstuna kommuns avfallsplan enligt 11 § 15 kap miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6). Tillsammans med lokala avfallsföreskrifter utgör den det som kallas kommunal renhållningsordning.

Planen består av följande delar:

- Ett huvuddokument med bland annat mål och inriktning för avfallshanteringen.
- I bilagor till huvuddokumentet finns bland annat åtgärder, lagstiftning, beskrivning av nuvarande avfallshantering, avfallsmängder och information om gamla avfallsupplag. Ordförklaring finns i bilaga 3.

Hela avfallsplanen, det vill säga huvuddokumentet inklusive bilagor, samt lokala avfallsföreskrifter fastställs av kommunfullmäktige.

1.1 Syfte med avfallsplanering

Syftet med planen är att skapa en tydlig riktning och goda förutsättningar för en cirkulär ekonomi där naturresurser används om och om igen i ett ständigt kretslopp. Den ska leda till tydliga förbättringar när det gäller att förebygga avfall, minska gifter i kretsloppet, återanvända och återvinna material. Planen sätter också människan i centrum då det ska vara lätt för Eskilstunas invånare att göra rätt.

Den kommunala avfallsplaneringen ska omfatta allt avfall, inte bara det som omfattas av kommunalt renhållningsansvar. Fokus i denna avfallsplan ligger på avfall som ingår i det kommunala ansvaret beträffande beskrivning av hantering, statistik över avfallsmängder, mål och åtgärder (se bilagor). Planen bidrar till att uppfylla nationella och globala hållbarhetsmål (läs mer i bilaga 7).

³ Waste Advantage Magazine, 2021: <https://wasteadvantagemag.com/the-top-15-greenest-cities-in-the-world-for-recycling/>

⁴ <https://www.retuna.se/om-oss/aktuellt/blaslampan-2021/>

⁵ The Guardian, 2019:

<https://www.theguardian.com/environment/2019/jun/18/eskilstuna-how-a-swedish-town-became-the-world-capital-of-recycling>

1.2 Organisation och ansvar

Kommunfullmäktige fastställer renhållningsordning med tillhörande strategisk plan i enlighet med miljöbalkens bestämmelser. De godkänner den miljöredovisning som sker i enlighet med kommunens miljöledningssystem och beslutar om eventuell revidering.

Kommunstyrelsen är renhållningsansvarig nämnd i Eskilstuna kommun.

Kommunledningskontoret ansvarar för genomförande och utveckling med övergripande ansvar för avfallshanteringen och utgör kommunens beställare av de avfallstjänster som behövs för att fullgöra kommunens ansvar. De ansvarar för att strategisk plan utarbetas och att mål och åtgärder följs upp samt redovisar utfallet till kommunstyrelsen och i kommunens årsredovisning. Kommunledningskontoret ansvarar för att vid behov initiera revidering, för övergripande informationsinsatser om strategiska miljöfrågor samt informationsinsatser med syfte att sprida kunskap om kommunens renhållningsordning med föreskrifter och plan.

Eskilstuna Energi och Miljö AB (EEM) driver, på uppdrag av kommunen, renhållningsverksamheten som inkluderar såväl hushållens avfall som kommunen ansvarar för, samt mottagning av verksamhetsavfall från företag. EEM ansvarar för att utföra utredningar som behövs för att följa planen samt redovisa beslutsunderlag till kommunstyrelsen på delar som ingår i bolagets uppdrag. De ansvarar för att lämna underlag för uppföljning av planens mål och åtgärder till kommunledningskontoret på delar som ingår i bolagets uppdrag.

Miljö- och räddningstjänstnämnden utövar tillsyn över efterlevnaden av miljöbalken samt kommunens renhållningsordning. De deltar i beredningen av förslag till renhållningsordning med tillhörande plan som antas av kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar för att lämna underlag för uppföljning av planens mål och åtgärder till kommunledningskontoret.

Alla nämnder och bolagsstyrelser är ansvariga för att implementera planen i sin verksamhet och genomföra de åtgärder som de har ansvar eller medansvar för. De ansvarar också för att lämna underlag för uppföljning av planens mål och åtgärder till kommunledningskontoret.

1.3 Projektorganisation

Föreliggande plan har tagits fram under år 2021 och 2022. Arbetet har genomförts med stöd av konsult och på uppdrag av kommunstyrelsen.

En arbetsgrupp bestående av representanter från kommunledningskontoret, stadsbyggnadsförvaltningen, serviceförvaltningen, Eskilstuna kommunföretag AB, Eskilstuna Strängnäs Energi och Miljö AB och Kommunfastigheter AB har drivit projektet.

Utöver arbetsgruppen har tjänstepersoner från samtliga kommunens förvaltningar (utom socialförvaltningen) samt Eskilstuna Energi och Miljö AB, Kommunfastigheter AB, Destination Eskilstuna AB varit involverade i framtagandet av planens åtgärder. Samverkan har även skett med Eskilstuna Viable Cities, Strängnäs kommun och Strängnäs Energi och Vatten AB.

Styrgruppen har bestått av Processutvecklingsgruppen för hållbar samhällsbyggnad. I gruppen ingår representanter från flertalet förvaltningar och bolag.

2. Kommunkoncernens plan för avfall och kretslopp

2.1 Visionen om ett cirkulärt Eskilstuna

År 2030 är dagens slit- och slängsamhälle ett minne blott i Eskilstuna. Hus, bilar, ja till och med blöjor, är gjorda av giftfria material som cirkulerar runt i ett ständigt kretslopp. Därför finns väldigt lite avfall. Om något alls. För det som förr var avfall är nu en värdefull tillgång.

År 2030 är alla Eskilstunas affärsmodeller cirkulära. Tillsammans med Mälardalens universitet, företag och organisationer skapas nya innovativa lösningar som är i framkant. Både material och produktionscykel är designad för att vara giftfri, återvunnen, återbrukad och förnyelsebar (biobaserad). Staden och industrin lever i symbios där avfall från ett företag används som resurs vid tillverkning hos en annan. Här skapas framtidens hållbara jobb.

År 2030 sorterar Eskilstunas invånare sitt avfall nära portingången. Miljöbodarna är trygga och trevliga. Att göra rätt går av bara farten. Att förebygga och sortera sitt avfall ses som vardagens klimathandling.

År 2030 konsumerar Eskilstunas invånare medvetet och utan klimatavtryck. Prylar och material lever så länge som möjligt och när de går sönder lagas de eller görs om till något annat. Det nya normala är att hyra, dela och låna.

Tillsammans lever vi våra liv i ett cirkulärt Eskilstuna.

2.2 Övergripande mål

För att Eskilstunas avfallsmängder ska minska måste inflödet av jungfruliga och ändliga material minska till förmån för förnyelsebara (biobaserade), återbrukade eller återvunna material. Det betyder att de linjära affärsmodeller vilka utgör standard idag, stegvis måste fasas ut för att övergå till cirkulära.

- Eskilstuna kommunkoncern har ställt om till en cirkulär ekonomi* senast år 2030

*anskaffnings-, användnings- och avyttringsfasen består av cirkulära materialflöden

2.3 Förbättringsområden och framtagande av mål

Planens mål och åtgärder utgår ifrån de svenska miljökvalitetsmålen, de svenska etappmålen samt målen i Agenda 2030. Särskilt för miljömålet *God bebyggd miljö* är avfallshanteringen viktig då detta mål behandlar frågor om bebyggelse och infrastruktur, energi och resurser, nedskräpning, kemiska ämnen och hållbar avfallshandling.

De globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 är grundläggande för att resurserna på jorden ska räcka till alla. Avfallshanteringen berör samtliga dessa mål på ett eller annat sätt och tydligast framträder detta i mål 11:

Hållbara städer och samhällen, 12: Hållbar konsumtion och produktion, samt 13: Begränsa klimatförändringarna. Även inom mål 9: Hållbar industri, innovation och infrastruktur och mål 7: Hållbar energi för alla har avfallshanteringen en viktig roll att spela.

Vid framtagandet av denna plan har också den nationella strategin för cirkulär ekonomi och dess handlingsplan utgjort grunden för Eskilstunas omställning till en cirkulär ekonomi.

Ett antal behov och förbättringsområden har identifierats under arbetet utifrån ovan beskrivna mål, nulägesanalys och samråd.

De förbättringsområden som lyfts fram är:

- Nollvision avfall - hushållens avfallsmängder och samverkan mellan aktörer
- Cirkulära Eskilstuna - förebygg och minimera avfallet, öka återbruket
- Cirkulärt byggande - minska bygg- och rivningsavfallet, öka materialåtervinning och materialåterbruk vid ny-, om- och tillbyggnation
- Minskat livsmedels- och matsvinn inom skola och omsorg
- Håll Eskilstuna Rent - minskad dumpning och nedskräpning
- Deponi - nedlagda deponier och framtida behov
- Fysisk planering - Avfallshanteringen ska ha en självklar roll i alla skeden av samhällsplaneringen, från översiktsplan till bygglov.
- Återföring av näringsämnen i avloppsslam och klosettavloppsvatten från slutna tank i enskilt avlopp
- Plan för avfall och kretslopp gör climatevolution - gemensamma arbetssätt för att minska klimatpåverkan

Genom omvärldsspaning, dialog och workshops tillsammans med ett flertal tjänstemän från kommunens förvaltningar och bolag har sedan kommunens mål och åtgärder tagits fram och bearbetats. De mål och åtgärder från tidigare avfallsplan som bedömts vara aktuella har uppdaterats och ingår i denna avfallsplan.

2.4 Målområden, mål och delmål

Planen innehåller 6 olika målområden varav de första fem bygger på EU:s avfallshierarki (bild 2).

1. Förebygga och minimera avfall
2. Återbruka
3. Återvinna
4. Energiutvinna
5. Deponera
6. Lätt att göra rätt

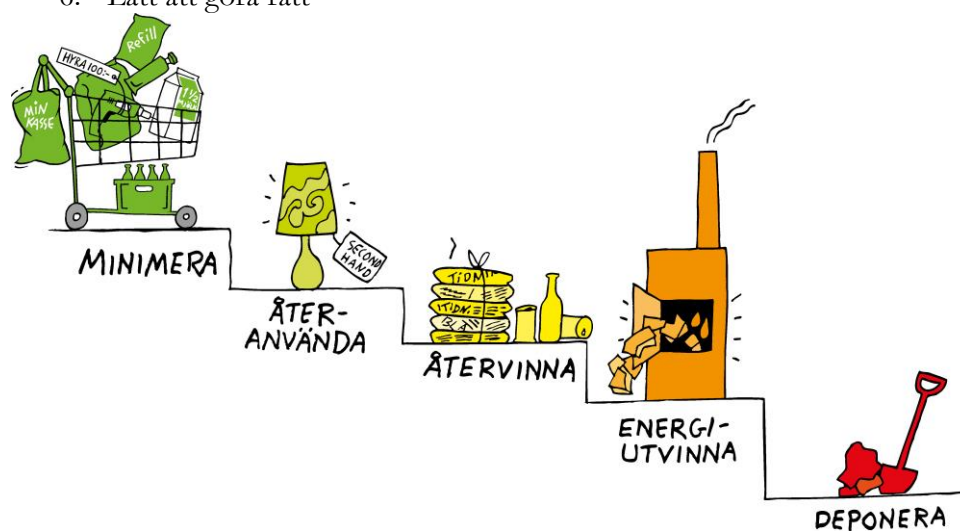

Bild 2. EUs avfallshierarki, avfallstrappan, utgör målområdena i denna plan.
Källa: Gästrike återvinnare.

Till varje målområde finns en inledande beskrivning av målområdets syfte och inriktning. För varje målområde finns mätbara mål och ibland också delmål som anger takten för måluppfyllnad. Om inget annat anges, gäller år 2027 som målar och år 2020 som basår.

Inom varje målområde finns åtgärder som pekats ut som särskilt viktiga att genomföra för att nå målen i avfallsplanen. I flera av åtgärderna behöver barnens perspektiv beaktas av ansvarig nämnd och/eller bolagsstyrelse. Sammanställning av åtgärderna för denna plan finns i bilaga 1.

2.5 Målområde 1 Förebygga och minimera avfall

Eskilstunas invånare, verksamhetsutövare och kommunkoncernens medarbetare känner till avfallens klimatpåverkan och avfallsminimerande alternativ och bidrar aktivt till att avfall inte uppstår.

2.5.1 Mål Total avfallsmängd⁶ ska minska med 15% per invånare

Delmål

2025 Total avfallsmängd har minskat med 8% per invånare

2.5.2 Mål Total avfallsmängd per medarbetare ska minska⁷ inom kommunkoncernen

Delmål Mängden elektronik⁸ som återbrukas ska öka

2023 Total koldioxidbesparing har ökat jämfört med 2020⁹

2025 Total koldioxidbesparing har ökat jämfört med 2023

2027 Total koldioxidbesparing har ökat jämfört med 2025

Delmål Matsvinnet i kommunens skolor och omsorg har minimerats

2023 Matsvinn mäts i vård och omsorgs verksamheter

2025 Matsvinnet är max 13%

2027 Matsvinnet är max 10%

Delmål Alla arbetsplatser har genomfört avfallsförebyggande åtgärder

2025 Andelen arbetsplatser där verksamheter genomfört avfallsförebyggande åtgärder ska uppgå till 50%

2027 Andelen arbetsplatser där verksamheter genomfört avfallsförebyggande åtgärder ska uppgå till 100%.

Olika verktyg för avfallsförebyggande aktiviteter samt goda exempel finns tillgängliga via kommunens systematiska miljöarbete.

⁶ I total avfallsmängd ingår mat- och restavfall (tidigare benämnt kärll- och säckavfall), grovavfall inklusive trädgårdsavfall, farligt avfall, jämförbart avfall från bland annat affärer, kontor, industrier och restauranger, samt den del av hushållsavfallet som omfattas av producentansvar (förpackningar, tidningar, elavfall, batterier etc.). Från och med 2023 ingår även hushållens bygg- och rivningsavfall. Därför är basår 2023. Statistik kan brytas ned i olika avfallsfraktioner och hämtas från Avfall Sverige.

⁷ Att mäta den totala avfallsmängden i kilogram per medarbetare är idag inte möjlig. Därför ska i stället nedan delmål vara uppfyllda för att avfallsmängden ska anses som minskad.

⁸ Återbrukad elektronik bestod år 2020 främst av IT-klienter. Även annan återbrukad elektronik kan komma i fråga vid utvärdering av mätetal.

⁹ Basår 2020 var total koldioxidbesparing 274 ton CO₂e för IT-arbetsplats inom kommunens förvaltningar (statistik inhämtad från ATEA GoITLoop).

2.6 Målområde 2 Återbruka

Inflödet av jungfruliga material i varor och produkter ska minska och linjära affärsmodeller fasas ut. Cirkulära affärsmodeller ska aktivt ersätta de linjära och användas för att möjliggöra krav på funktion framför nyproduktion, det vill säga rekonditionerade, återbruk och reparation av varor och produkter.

2.6.1 Mål Antalet cirkulära jobb¹⁰ ökar i Eskilstuna

Delmål

2023 Antalet cirkulära jobb har ökat jämfört med 2020

2025 Antalet cirkulära jobb har ökat jämfört med 2023

2027 Antalet cirkulära jobb har ökat jämfört med 2025

2.6.2 Mål Eskilstuna kommunkoncern tillämpar aktivt cirkulära affärsmodeller¹¹ (ökande trend)

Delmål

2023: Kriterier satta för cirkulär affärsmodell, mätetal för 2020 och 2023 framtagna

2025: Andelen cirkulära affärsmodeller ökar jämfört med 2023

2027: Andelen cirkulära affärsmodeller ökar jämfört med 2025

2.6.3 Mål Över 90% av kommunkoncernens möbler och inredning återbrukas¹²

Återbruk ska alltid vara förstahandsalternativet för kommunens förvaltningar och bolag. De möbler och den inredning som finns på omlastningscentralens lager ska ha hög omsättning, vara attraktiv och enkel att beställa. De möbler som koncernen inte kan återbruka ska återbrukas på annat vis till exempel genom avyttringsavtal. Vid nyinköp av möbler ska återbruk eller återvunna material prioriteras.

Delmål

2023 Nyinköp av möbler till kontors- och möteslokaler ska minska med 20%

2025 Över 75% av kommunkoncernens möbler är återbrukade

¹⁰ Antal anställda på arbetsställen i företag vars branschkod definieras som cirkulär i Eskilstuna (Statistik hämtas via Statistikmyndigheten SCB)

¹¹ Andel upphandlingar med cirkulära materialflöden per år jämfört med totala andelen upphandlingar (i antal) under perioden 2023 till 2027.

¹² Återbruk av möbler mäts både i anskaffningsfas, som återbruk inom koncernen samt det som avyttras till återbruk utanför koncernen.

2.6.4 Minst 90 % av hushållens insamlade textilier går till återbruk eller återvinning¹³**Delmål**

2023 Ta fram andel för Eskilstuna

2025 Över 75% av kommunkoncernens insamlade textilier går till återbruk eller återvinning.

2.6.5 Mål Minst 25% av materialen som används i nybyggnation består av återbrukade eller återvunna material

Återbrukade och återvunna byggmaterial ska prioriteras i byggtreprenader.

Delmål

2023 Inför rivning och ombyggnation ska återbruks- och återvinningsinventeringar göras i tidigt skede

2025 Över 15% av byggmaterialen är återbrukade eller återvunna

¹³ Målet utgör den mängd Eskilstuna Energi och Miljö samlar in. Basår 2023.

2.7 Målområde 3 Återvinna

Det avfall som uppstår sorteras vid källan. Utsorterade produkter och material återvinns på bästa möjliga sätt med hänsyn till ekonomi, miljö och teknik för en hållbar utveckling. Avfall ska lyftas högre i avfallshierarkin. Andelen avfall som lämnas till materialåtervinning ska öka.

Matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling genom rötning. Matavfallet ska bara samrötas med substrat som inte försvårar att rötresten ska kunna återföras till lantbruk.

Avloppsslammets kvalitet ska förbättras. På lång sikt ska fosfor i avlopp som omhändertas i kommunala avloppsreningsverk återföras till produktiv mark.

Växtnäring från enskilt avlopp från slutna tank och latrin ska spridas på produktiv mark. Näring och mullbildande ämnen ska så långt möjligt tillgodogöras av växande gröda.

2.7.1 Mål Minst 60 % av den totala mängden avfall från hushåll¹⁴ ska materialåtervinnas¹⁵

Målordikatorn följs upp årligen för att följa utvecklingen.

Delmål

2023 Minst 75 % av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ska sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas tillvara¹⁶

2023 Minst 50% av den totala mängden avfall från hushåll ska materialåtervinnas

2025 Minst 55% av den totala mängden avfall från hushåll ska materialåtervinnas

Delmål för kommunkoncern

2025 Andelen kommunala arbetsplatser med tillgång till källsortering ska uppgå till 100%

¹⁴ Med avfall från hushåll menas kommunalt avfall och i det ingår också motsvarande avfall från verksamheter. År 2020 uppgick andelen kommunalt avfall till 38%.

¹⁵ Målar är tidigarelagt för Eskilstuna och skiljer sig från nationellt etappmål till 2030. Statistik hämtas från Avfall Web.

¹⁶ Nationellt etappmål 2023

2.7.2 Mål Inget farligt avfall återfinns i restavfallet¹⁷**2.7.3 Kvaliteten på slam från avloppsreningsverk ska förbättras (trend)¹⁸****2.7.4 Mål Över 75% av avfall¹⁹ från enskilt avlopp med sluten tank ska spridas på produktiv mark år 2030****Delmål**

2023 Andel tömningar som behandlas uppgår till minst 5%, beslut om behandling ska ske i egen regi eller genom privat aktör finns framtaget.

2025 Senast byggstart av anläggning

2027 Anläggning i drift

2.8 Målområde 4 Energiutvinna

Avfall till energiutvinning ska vara väl sorterat och kontrollerat. De materialresurser som kan lyftas högre upp i avfallshierarkin ska inte energiutvinnas

2.8.1 Mål Högst 40 % av den totala mängden avfall från hushåll²⁰ går till förbränning²¹**Delmål**

2023 Hushållens avfall som går till förbränning är högst 128 kg/invånare²².

2025 Hushållens avfall som går till förbränning är högst 118 kg/invånare

2027 Andelen av hushållens avfall som går till förbränning är högst 40% (dvs allt avfall)

¹⁷ Mätvärden från plockanalys av restavfall

¹⁸ Mätvärden från slamrevision. Åtgärd sker enligt Eskilstuna Energi och Miljö AB:s framtagna slamstrategi 2021

¹⁹ Med avfall menas källsorterat klosettavloppsvatten och latrin från fastighet med enskilt avlopp. Basår 2021, Målår 2030.

²⁰ Med avfall från hushåll menas kommunalt avfall och i det ingår också motsvarande avfall från verksamheter

²¹ Inkluderar allt avfall, även hushållens grovavfall. År 2020 uppgick andelen kommunalt avfall till 55%.

²² Ortsindikator för Eskilstunas strategiska mål om hållbar utveckling, Miljö- och klimatsmart fram till 2023. Indikatorn speglar hur bra Eskilstunas invånare är på att sortera sitt restavfall, men speglar inte konsumtion räknat i mängd grovavfall

2.9 Målområde 5 Deponera

De materialresurser som kan användas på annat sätt får inte deponeras. Avfall som deponeras ska vara väl sorterat, kontrollerat och karakteriserat och omhändertas på ett miljöriktigt sätt. Miljöbelastningen från deponerat avfall ska minska. Nedlagda deponier ska vara välkända och inte utgöra risk för hälsa och miljö.

2.9.1 Mål Mindre än 1% av allt avfall deponeras²³

2.9.2 Mål En nedlagd deponi per år ska åtgärdas²⁴

2.10 Målområde 6 Lätt att göra rätt

Avfallshanteringen ska förknippas med god service och användarvänlighet. Hushåll och verksamheter ska ha kunskap om och känna förtroende för avfallshanteringen. Kommunikationen ska präglas av öppenhet, tydlighet, trovärdighet och ha hög kvalitet. Det ska vara lätt att göra rätt!

2.10.1 Mål Kundenservice ska vara god

Nedan mål mäts och följs upp årligen.

Andelen invånare i Eskilstuna som anser att utbudet av platser för förpackningsåtervinning i närheten till där de bor är mycket eller ganska bra ska vara över 90%²⁵.

Andelen invånare i Eskilstuna som anser att utbudet av återvinningscentraler för inlämning av farligt avfall, grovsopor och elektronik är mycket eller ganska bra ska vara över 90%²⁶.

Andelen invånare i Eskilstuna som anser att möjligheten att kunna återvinna avfall utan att behöva transportera bort det med bil eller annat motordrivet fordon är mycket eller ganska bra ska vara över 65%²⁷.

2.10.2 Mål fysisk planering ska underlätta avfallshantering

Avfallshanteringen ska ha en självklar roll i alla skeden av samhällsplaneringen, från översiktsplan till bygglov.

Finns aktivt samarbete för avfallshantering i samhällsplaneringen?

Ja eller nej²⁸.

²³ Med allt avfall menas det som passerar lilla Nyby exklusive konstruktions- och sluttäckningsmaterial

²⁴ Genomsnitt över perioden 2023 till 2027

²⁵ SCB:s medborgarundersökning. 2021 utgör basår, där andelen då var 80%

²⁶ SCB:s medborgarundersökning. 2021 utgör basår, där andelen då var 85%

²⁷ SCB:s medborgarundersökning. 2021 utgör basår, där andelen då var 44%

2.10.3 Mål Rent i Eskilstuna

Eskilstuna ska ligga i framkant gällande alla miljörelaterade frågor och förebyggande åtgärder för att minska dumpning och nedskräpning. Kommunen jobbar aktivt mot nedskräpning, både avhjälpan och förebyggande i syfte att få en renare, attraktivare och tryggare stad.

Nedan mål mäts och följs upp årligen.

Antalet skräpföremål per 10 m² skall fortsätta ha en nedåtgående trend jämfört med tidigare år²⁹.

Antalet deltagare i ”Skräpplockardagarna” ska öka till 11 000³⁰.

Andelen kommuninvånare som anser att nedskräpning är ett problem ska minska³¹.

²⁸ För måluppfyllnad krävs ja från bägge parter, dvs samhällsbyggnadsförvaltningen samt Eskilstuna Energi och Miljö AB.

²⁹ Håll Sverige Rents skräpmätningar tillämpas. Basår för skräpmätningar i park är 2021.

³⁰ Statistik från Håll Sverige Rents årliga kampanj. Basår är 2021 då dagarna ställdes in under våren 2020 på grund av pandemi.

³¹ Tillägsfrågor i SCB:s medborgarundersökning. 2021 utgör basår, där andelen då var 31% (Summan av ”Till stor del”, ”helt och hållet”).

3. Styrning, genomförande och uppföljning

Koncernens miljöpolicy anger hur miljöfrågor och därmed avfallsfrågan ska hanteras i koncernens verksamheter.

Ur miljöpolicyen:

” Vi ska föregå med gott exempel. Det är en självklarhet att arbeta förebyggande och uppfylla de lagar och andra krav som berör kommunens verksamhet. Vi når en ständig förbättring genom att arbeta målinriktat i enlighet med våra strategiska planer på miljöområdet.”

Systematiskt miljöarbete

Styrning, planering och uppföljning av det systematiska miljöarbetet är en ledningsfråga. Här hanteras bland annat att lagar, regler och interna beslut följs och att det finns rutiner för det praktiska miljörelaterade arbetet. Att förebygga och sortera sitt avfall utifrån de avfallsfraktioner som uppstår i den egna verksamheten ingår som en del av det systematiska miljöarbetet och är ett verktyg för att ta hand om åtgärder som är mer verksamhetsnära eller är av mer praktisk eller återkommande karaktär till exempel rutinbeskrivningar och egenkontroll. Till hjälp finns även gemensamt framtagna styr- och stöddokument för avfallshantering och förebyggande åtgärder.

Processområde och dess huvudprocesser

Processutvecklingsgruppen för hållbar samhällsbyggnad är en av kommunkoncernens sju styrande processområden. De har bland annat till uppgift att underlätta samarbete och tyngdpunkten ligger på utveckling och styrning av frågor som är gemensamma för flera förvaltningar och bolag. Processområdet är i sin tur uppdelad i sju huvudprocesser där materialkretslopp utgör en av dessa.

Till huvudprocessen för materialkretslopp finns ett strategiskt processteam som ansvarar för genomförande, uppföljning och utveckling av denna plan. Processteamet utgörs av representanter från förvaltningar och bolag vilka har störst ansvar för mål och åtgärder i denna plan. Processteamet sammankallas minst fyra gånger per år och leds av huvudprocessägaren (kommunledningskontoret).

Uppföljning och redovisning

Kommunkoncernens plan för avfall och kretslopp finns tillgänglig för allmänheten och företag på kommunens hemsida.

De mål och åtgärder som fastställts av kommunfullmäktige följs årligen upp och utfallet redovisas till kommunstyrelsen. Ansvar för uppföljning har kommunledningskontoret. Varje aktör med ansvar för genomförande av åtgärder enligt planen ska lämna underlag för den årliga uppföljningen till kommunledningskontoret som sammanställer underlaget till årsredovisningen.

I samband med den årliga uppföljningen av planen ska en rapport sammanställas och redovisas till kommunstyrelsen. Syftet är att säkerställa att avfallsplanens åtgärder genomförs. Kommunledningskontoret har ansvar för detta arbete.

I redovisningen skall det göras en bedömning om planen behöver revideras. Eventuell revidering beslutas sedan av kommundirektören på delegering av kommunstyrelsen.

4. Ekonomiska konsekvenser av avfallsplanens åtgärder

Kostnaderna för avfallshandling ökar genom de åtgärder som behövs för att nå uppställda lokala och nationella mål.

I sammanställningen av åtgärder (bilaga 1) beskrivs behov av ekonomiska resurser i tre nivåer, 1) investeringskostnader, 2) kostnader som ryms inom ordinarie budgetram och 3) projektbudget; det vill säga kostnader som inte ryms inom ordinarie budgetram.

- Åtgärder vid nedlagda deponier, vilket gäller att Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret och privata företag eller markägare beroende på vad ansvarsutredning visar. Ansvarsutredningen görs för varje nedlagd deponi innan åtgärder vidtas, för att klarlägga ansvar för finansiering. Där kommunen har ansvar åtgärdas deponier så kostnadsneutralt som möjligt.
- För fastigheter där det finns behov av anpassning av avfallsutrymmen med mera för ökad källsortering och bättre arbetsmiljö.
- Åtgärder för att minska nedskräpning med informationsinsatser, mätning av nedskräpning med mera där Stadsbyggnadsnämnden är ansvarig.
- För att kunna genomföra vissa föreslagna åtgärder måste en projektbudget skapas.

Genomförandet av denna plan kan även medföra behov av förstärkning eller omprioritering med avseende på resurser och/eller personal för projektledning och beställarfunktion inom kommunledningskontoret.

5. Förhållande till redan fattade politiska beslut

Flera av Eskilstuna strategiska planer tar upp mål och åtgärder som berör avfallsfrågor. De mål och åtgärder som finns i andra aktuella antagna eller föreslagna planer för Eskilstuna kommun har lyfts in i avfallsplanen för att spegla en bred helhet i kommunens åtgärder med avseende på avfallsfrågor.

Översiktsplanen anger inga specifika mål eller åtgärder för avfallshandling. Den beskriver att avfallshandlingen ska vara kretsloppsbasead där material och produkter återbrukas, återvinns och i sista hand energiutvinns. Den

beskriver befintliga avfallsanläggningar, deponier samt säkerställer att mark finns för omhändertagande av förpackningar.

Eskilstuna klimatprogram och kommunkoncernens plan för klimat är under framtagande där ett flertal aktiviteter finns samlade i verktyget Panorama. Vissa av de aktiviteter som syftar till en omställning för en cirkulär ekonomi har lyfts in i avfallsplanen då cirkulära materialflöden är en förutsättning för att minska avfallsmängder och effektivt använda materialresurser i kretslopp.

Kemikalieplanen beskriver mål och åtgärder för att minska miljö- och hälsoriskerna från särskilt farliga ämnen i material, produkter och varor, och samtidigt öka medvetenheten om problemet för att uppnå det övergripande målet ”Giftfri miljö”. Giftfria material är en förutsättning för en cirkulär ekonomi.